

OD REDAKCJI

Oddajemy do Państwa rąk obszerny, poświęcony rewitalizacji obszarów zdegradowanych, podwójny numer Zeszytów Naukowych Instytutu Spraw Publicznych, Zarządzanie Publiczne. Jest on owocem refleksji naukowej, która zrodziła się po międzynarodowej konferencji pt. „Procesy rewitalizacji a rozwój lokalny i regionalny”, zorganizowanej przez nasz Instytut w Krakowie w dniach 18–19 listopada 2009 r.

Konferencja, poza merytorycznym, miała też charakter rocznicowy. Uczciliśmy nią 10-lecie pracy w Instytucie Spraw Publicznych UJ najwybitniejszego w Polsce specjalisty od procesów rewitalizacji, którym jest nasz pracownik – prof. Krzysztof Skalski. Konferencja była zatem formą podziękowania prof. K. Skalskiemu za jego wkład w pracę dydaktyczną i badawczą Instytutu oraz w działalność publiczną i naukową, docenianą przez środowiska związane z rewitalizacją w całej Polsce. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że prof. K. Skalski był członkiem założycielem, a następnie wieloletnim prezesem (obecnie – wiceprezesem) ogólnopolskiego Stowarzyszenia Forum Rewitalizacji, skupiającego profesjonalistów i samorządy miast, zainicjował i prowadził polsko-francuskie programy szkolenia operatorów odnowy miejskiej. Opublikował pierwsze w Polsce prace na temat rewitalizacji miast po roku 1990. Przygotował – jako kierownik zespołu – trzy kolejne projekty ustawy o rewitalizacji miast oraz uczestniczył w pracach legislacyjnych nad kolejnymi wersjami ustawy o rewitalizacji. Był i jest ekspertem ministerialnym i konsultantem wielu instytucji publicznych, w tym samorządów miejskich, dużo publikuje, a jego prace stanowią kanon w dziedzinie odnowy miejskiej w Polsce.

Dorobek merytoryczny konferencji został, po jej zakończeniu, przetworzony i rozwinięty w postaci wielu obszernych wypowiedzi naukowych. Postanowiliśmy zatem poświęcić problematyce rewitalizacji wiele publikacji Instytutu Spraw Publicznych, podsumowujących zarówno wkład naszego środowiska naukowego, jak i innych badaczy, którzy powierzyli nam próby swojej refleksji naukowej. W publikacjach tych zamieszczamy także, niezwiązane z wypowiedziami konferencyjnymi, artykuły poruszające teoretyczne i praktyczne aspekty rewitalizacji.

Niniejszy, podwójny numer Zeszytów zawiera artykuły dobrze świadczące o tym, jak szeroka jest problematyka rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Specjaliści od tej problematyki wiedzą, że rewitalizacja, jako skoordynowany proces odnowy obszarów kryzysowych, odnosić się musi zarówno do kwestii przestrzennych, społecznych, jak i gospodarczych. Zrozumienie procesu rewitalizacji wymaga zatem rozpoznania wielu zagadnień metodycznych obejmujących fazy analityczne i prognostyczne, poprzedzające programowanie i wdrożenie odnowy, bezpośrednie planowanie zmian, wreszcie ich wdrażanie, poprzez szereg

instrumentów zarządzania operacyjnego, polityki społecznej czy wspierania oddolnej aktywności mieszkańców. W przekazywanej do rąk Czytelników publikacji znajdują się teksty odnoszące się do wymienionych aspektów zarządzania procesami rewitalizacji. Numer otwiera artykuł W. Wańkowicza, który przedstawia propozycje modeli rewitalizacji, uwzględniające skalę krajową, wojewódzką i lokalną. Do budowy modeli wykorzystano podejście systemowe. Znaczenie dla rewitalizacji zagadnień związanych z jakością życia i polityką społeczną skłoniło kilku autorów do przytoczenia wyników badań w tym obszarze. Do pomiarów jakości życia w północno-wschodnich regionach Węgier odnoszą się Zsolt Király i István Takács. Badania wpływu wzrostu gospodarczego na poziom ubóstwa w Europie Wschodniej przedstawia Eszter Siposné Nándori. Wiele tekstów odnosi się do kluczowej dla rewitalizacji kwestii zmian na rynku pracy. Problematykę tę poruszają specyficznymi trzema artykułami autorów: Zsuzsanna Dabasi Halász (zagadnienia migracji na rynku pracy), Katalin Huzdik, Zoltán Schwang, István Takács (także tekst poświęcony migracjom) oraz Katalin Lipták (globalizacja a zatrudnienia w skali lokalnej). Kolejne, prezentowane w Zeszytach teksty poruszają problemy rewitalizacji w wymiarze obszarowym. W pewnym sensie pionierskie prace dotyczące zrównoważonej odnowy obszarów wiejskich przedstawiają, w odniesieniu do doświadczeń polskich – Antoni Kozuch, a węgierskich – Katalin Takács-György i Gyula Dudás. Joanna Poczobut prezentuje doświadczenia w rewitalizacji sieci miast – projekt Cittaslow. Wojciech Jarczewski opisuje specyfikę rewitalizacji polskich blokowisk. Uzupełnieniem spojrzenia obszarowego są prezentacje wybranych projektów rewitalizacji. Krzysztof Gasidło i Roman Kuboś przedstawiają krakowski projekt rewitalizacji dzielnicy Zabłocie (Aleja Lipowa). Tomasz Szulc i Józef Gumienny prezentują przykłady realizacji projektów z zakresu rewitalizacji w Gliwicach. Dokonują przy tym analizy i oceny wpływu tych projektów na przestrzeń społeczną i gospodarczą miasta. Stanisław Lessaer, Anna Siewiorek, Damian Zapła i Sebastian Borecki pokazują, jak przebiega rewitalizacja centrum Chrzanowa. Wreszcie – Małgorzata Dąbrowska zarysowuje społeczne aspekty rewitalizacji gminy Mucharz. Opis wybranych aspektów finansowania procesów rewitalizacji odnaleźć można w tekstach Dániela Béresa i Árpáda Kovácsa, którzy zajmują się kontrolą finansową, oraz Katarzyny Peter-Bombik, analizującej instrumenty finansowe polityki rewitalizacji w wymiarze regionalnym. Z kolei tekst Igi Pietraszko-Furmanek dotyczy sposobów ujmowania problematyki rewitalizacji w regionalnych strategiach rozwoju. Merytoryczną zawartość Zeszytów zamyka artykuł pracowników Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej (Krzysztof Gasidło, Elżbieta Błęszyńska-Kocłęga, Marek Janik, Szymon Opania), którzy przedstawiają, jak można uwzględniać rewitalizację i rewaloryzację urbanistyczną w programie studiów na wydziale architektury.

Zwyczajowo, w bieżącym numerze zamieszczamy też recenzję interesującej pozycji książkowej. Tym razem J. Sobolewska-Noël dzieli się swoimi uwagami o artykule J. Richarda Hackmana „New Rules for Team Building”.

Aleksander Noworól